TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2007 m. sausio 11 d.*

Byloje C-384/05

dėl *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandai) 2005 m. spalio 14 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2005 m. spalio 24 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

**Johan Piek**

prieš

**Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,**

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro ketvirtosios kolegijos pirmininko pareigas einantis kolegijos pirmininkas K. Lenaerts (pranešėjas), teisėjai J. N. Cunha Rodrigues ir K. Schiemann,

* Proceso kalba: olandų.

generalinis advokatas D. Ruiz-Jarabo Colomer,
posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. rugsėjo 14 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— J. Piek, atstovaujamo *advocaten* A. van Beek ir G. de Jager,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos H. G. Sevenster, M. de Mol ir P. van Ginneken,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos H. Tserepa-Lacombe ir M. van Heezik,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

**Sprendimą**

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1968 m. birželio 27 d. Tarybos reglamente (EEB) Nr. 804/68 dėl bendro rinkos organizavimo pieno ir pieno

produktų sektoriuje (OL L 148, p. 13), iš dalies pakeistame 1984 m. kovo 31 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 856/84 (OL L 90, p. 10) ir 1984 m. kovo 31 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 857/84, nustatančiu Reglamento Nr. 804/68 5c straipsnyje nurodytos rinkliavos taikymo bendrąsias taisykles (OL L 90, p. 13), nustatytos pieno kvotų sistemos, o konkrečiai kalbant – dėl Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnio 1 punkto išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp pieno gamintojo J. Piek, kuris pagal 1977 m. gegužės 17 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 1078/77, nustatantį išmokų už pasitraukimą iš pieno ir pieno produktų rinkos ir melžiamų bandų pakeitimą sistemą (OL L 131, p. 1), 1979 metais ketverių metų laikotarpiui su Žemės ūkio plėtros ir gerinimo fondu sudarė susitarimą dėl pasitraukimo iš pieno rinkos (*Stichting Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Landbouw*, toliau – SLOM susitarimas), ir Žemės ūkio, aplinkos ir žuvininkystės ministerijos (*Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij*) dėl atsisakymo suteikti specialų referencinį kiekį pagal Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnio 1 punkto antrąją pastraipą.

## Teisinis pagrindas

*Bendrijos teisės aktai*

3 Bendras rinkų organizavimas pieno ir pieno produktų sektoriuje nustatytas Reglamentu Nr. 804/68.

4 Siekiant kovoti su struktūriniu pertekliumi Reglamentu Nr. 1078/77 buvo įtvirtinta išmokų, skirtų ūkininkams, atsisakantiems parduoti pieną ir pieno produktus

(išmoka už pasitraukimą iš rinkos) arba melžiamas bandas pakeitusiems į penėjimui skirtas bandas (išmoka už pakeitimą), sistema. Išmoka už pasitraukimą iš rinkos suteikiama kiekvienam prašymą pateikusiam gamintojui, kuris įsipareigoja mažiausiai ketverių metų laikotarpiu už atlygį ar nemokamai neperleisti nei jo ūkyje pagaminto pieno, nei pieno produktų.

5 Reglamentu Nr. 856/84 į Reglamentą Nr. 804/68 buvo įterptas 5c straipsnis, įtvirtinantis papildomo mokesčio už pieno surinkimą sistemą, kurio 1 dalis numato:

„<...>

Mokesčio sistema atskiruose valstybių narių regionuose bus įgyvendinama pagal vieną iš šių formulių:

*A formulė*

— kiekvienas pieno gamintojas moka mokestį už pieno ir (arba) pieno ekvivalento, patiekto pirkėjams, kiekį, kuris atitinkamu dvylikos mėnesių laikotarpiu viršija nustatytiną referencinį kiekį.

<...>“ (Neoficialus vertimas)

6 Reglamento Nr. 804/68, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 856/84, taikymo taisykles nustato Reglamentas Nr. 857/84.

7 Pagal Reglamento Nr. 857/84 2 straipsnio 1 dalį pieno arba pieno ekvivalento referencinis kiekis nustatomas remiantis kiekiu, kurį gamintojas pristatė 1981 kalendoriniais metais. Tačiau pagal to paties straipsnio 2 dalį valstybės narės referenciniais metais gali pasirinkti 1982 arba 1983 metus. Nyderlanduose referenciniais metais buvo pasirinkti 1983 metai.

8 Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnis nustato:

„Taikant A ir B formules siekiant nustatyti 2 straipsnyje nurodytus referencinius kiekius atsižvelgiama į tam tikras ypatingas situacijas šiomis aplinkybėmis:

1) remiantis valstybės narės sprendimu gamintojai, pagal Direktyvą 72/159/EEB sudarę pienos gamybos plėtros planą, pateiktą iki 1984 m. kovo 1 d., gali gauti:

— jei planas vykdomas, specialų referencinį kiekį, kuriuo atsižvelgiama į plėtros plane numatytus pieno ir pieno produktų kiekius,

— jei planas įvykdytas po 1981 m. sausio 1 d., specialų referencinį kiekį, kuriuo atsižvelgiama į pieno ir pieno produktų kiekius, kuriuos jie pristatė tais metais, per kuriuos planas buvo baigtas vykdyti.

Jei valstybė narė turi pakankamai informacijos, galima atsižvelgti ir į be plėtros plano atliktas investicijas;

<...>“ (Neoficialus vertimas)

9 1989 m. kovo 20 d. Tarbos reglamentu (EEB) Nr. 764/89, iš dalies pakeičiančiu Reglamentą Nr. 857/84 (OL L 84, p. 2), pastarasis buvo papildytas 3a straipsniu, pagal kurį specialūs referenciniai kiekiai gali būti suteikiami gamintojams, dėl pagal Reglamentą Nr. 1078/77 sudaryto susitarimo (susitarimas Nyderlanduose, atitinkantis SLOM susitarimą), kurio galiojimas, nelygu atvejui, baigiasi po 1983 m. rugsėjo 30 d. arba 1983 m. gruodžio 31 d., negalėjusiems gauti referencinio kiekio pagal Reglamento Nr. 857/84 2 straipsnį. Tokio specialaus referencinio kiekio suteikimas buvo siejamas su Reglamente Nr. 764/89 nustatytų sąlygų laikymusi.

10 Iš Reglamento Nr. 857/84 5 straipsnio matyti, kad šio reglamento 3 straipsnyje nustatytus papildomus referencinius kiekius galima suteikti tik neviršijant kiekvienai valstybei narei užtikrinto kiekio. Šie kiekiai turi būti paskiriami iš nacionalinio rezervo. Pastarasis sudarytas iš referencinių kiekių, kurie nebuvo skirti gamintojams, ir iš laisvų referencinių kiekių, atsiradusių gamintojams atsisakius vykdyti veiklą.

*Nyderlandų teisės aktai*

11 Atitinkamos Nyderlandų teisės aktų nuostatos įtvirtintos 1984 m. balandžio 18 d. ministro nutarime dėl papildomo mokesčio (*Beschikking Superheffing*), įsigaliojusiame 1984 m. balandžio 1 dieną.

12 Pagal 1984 m. balandžio 18 d. nutarimo 2 straipsnį, viršijęs jam suteiktą referencinį kiekį gamintojas turi sumokėti papildomą mokestį.

13 Pagrindinė taisyklė, susijusi su referencinių kiekių suteikimu, įtvirtinta 1984 m. balandžio 18 d. nutarimo 5 straipsnyje, kurio pagrindinės bylos faktinių aplinkybių metu galiojusi redakcija, t. y. esanti ministro nutarime, iš dalies keičiančiame 1985 m. kovo 28 d. nutarimą dėl papildomo mokesčio (už pieną) (*Wijziging Beschikking Superheffing (melk)*) numatė, kad mokesčio nereikia mokėti už 1983 metais pristatytą kiekį, sumažintą 8,65 %.

14 Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnis buvo įgyvendintas 1984 m. balandžio 18 d. nutarimo 11 straipsniu, įtvirtinančiu specialių referencinių kiekių suteikimo taisykles. Pagrindinės bylos faktinių aplinkybių metu galiojusi šios nuostatos redakcija numatė:

„1. Asmuo, po 1981 m. rugsėjo 1 d., bet iki 1984 m. kovo 1 d. prisiėmęs investicinius įsipareigojimus, gali remtis šio straipsnio nuostatomis ir prašyti išimtinio 5 straipsnio 1 dalyje arba atitinkamai 5 straipsnio 2 dalyje numatyto atžvilgiu specialaus kiekio. Šia teise taip pat galima pasinaudoti, kai kitas daiktinių teisių į atitinkamą sklypą turėtojas prisiėmė panašius įsipareigojimus.

2. Investiciniai įsipareigojimai 1 dalies prasme – tai įsipareigojimai investuoti arba pagal nutarimą dėl galinčio plėstis ūkio (*Besluit landbouwbedrijven met ontwikkelingsmogelijkheden, Stcrt* 1974, 83 ir 89) prisiimti įsipareigojimai siekiant įgyvendinti patvirtintą plėtros planą:

a) arba už mažiausia 50 000 (NLG) sumą, skirtą daliai esamų vietų pakeisti arba jų skaičiui padidinti, su sąlyga, kad šis sandoris būtų susijęs su mažiausiai 20 % ūkio pakeičiant bent penkias vietas arba jomis papildant, o visas vietų skaičius negali viršyti šešiasdešimties;

b) arba už mažiausia 100 000 (NLG) sumą, skirtą daliai esamų vietų pakeisti arba jų skaičiui padidinti, su sąlyga, kad šis sandoris būtų susijęs su mažiausiai 25 % ūkio, o visas vietų skaičius turi būti didesnis nei šešiasdešimt.

„Investiciniai įsipareigojimai" – tai taip pat prisiimti įsipareigojimai už mažiausia 90 % dydžio sumą atitinkamai nuo a ir b punktuose nurodytų sumų, kai suinteresuotasis asmuo gali įrodyti, kad asmeniškai atliko darbus, kurių vertė atitinka bent skirtumą tarp atitinkamai a ir b punktuose nurodytos sumos ir sumos, kurios atžvilgiu buvo prisiimti įsipareigojimai.

3. Vietos 2 dalies prasme – tai melžiamoms arba veršingoms karvėms įrengtos vietos arba tiesiogiai su šiomis vietomis susijusi įranga, kai šios vietos ir įranga realiai buvo pradėtos naudoti po 1982 m. sausio 1 dienos.

4. 1 dalyje nurodytas specialus kiekis lygus kiekiui, kurį suinteresuotasis asmuo tiekė bendrovei, kurioje buvo atliktos investicijos, per 52 savaičių tiekimo laikotarpį, kuris praktiškai atitinka kalendorinius metus ir yra ankstesnis už 1 dalyje numatytų įsipareigojimų prisiėmimą, t. y. kiekis, prie kurio reikia pridėti kilogramus, kurių atžvilgiu yra pripažinta teisė ir kurie apskaičiuojami remiantis šia formule: iš viso papildomų arba naujų vietų skaičiaus atimamas ankstesniais nei buvo prisiimti įsipareigojimai metais bendrovėje esančių melžiamų arba veršingų karvių skaičius, kai jis yra didesnis už iki padidinimo esančių vietų skaičių atėmus 20 % šio padidinimo, ir jis padauginamas iš 5500, viską sumažinant 8,65 %, atsižvelgiant į tai, kad:

a) kai realiai buvo pradėta naudoti 3 dalies prasme 1983 m., atsižvelgiama į du trečdalius pagal nurodytą formulę apskaičiuoto kiekio, nepažeidžiant 5 straipsnio 1 arba 2 dalių, ir į tai, kad

b) kai realiai buvo pradėta naudoti 3 dalies prasme iki 1985 m. balandžio 1 d., atsižvelgiama į pusę šio kiekio, nepažeidžiant 5 straipsnio 1 arba 2 dalies;

c) kai realiai buvo pradėta naudoti 3 dalies prasme po 1985 m. kovo 31 d., bet iki 1986 m. sausio 1 d., taikoma tik 5 straipsnio 1 arba 2 dalis.

Kai realiai buvo pradėta naudoti 3 dalies prasme po 1985 m., remiantis šio straipsnio nuostatomis negali būti pripažinta jokia teisė į specialų kiekį. Kalbant apie

gamintojus, kurie per ankstesnius už įsipareigojimų prisiėmimą metus nieko netiekė ar tiesiogiai nepardavė, formulė apskaičiuojama taikant 10 %, užuot taikius 20 %.

<...>“

15 1989 m. gegužės 16 d. nutarimas dėl papildomo mokesčio, taikomo gyvulių skerdimo ar pieningų galvijų pakeitimo sistemos dalyviams (*Beschikking Superheffing SLOM-deelnemers*), buvo skirtas pieno gamintojams, negalėjusiems dėl įsipareigojimo pagal SLOM susitarimą tiekti pieno 1983 metais. Šis teisės aktas jiems leido gauti specialų referencinį kiekį.

**Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai**

16 J. Piek, pieno gamintojas Nyderlanduose, 1979 metais su Žemės ūkio plėtros ir gerinimo fondu sudarė SLOM susitarimą, pagal kurį už išmoką įsipareigojo nuo 1980 m. kovo 11 d. iki 1984 m. kovo 10 d. netiekti pieno ir pieno produktų. Taigi J. Piek pakeitė savo veiklos profilį ir savo pieno ūkį pakeitė į penėjimui skirtų gyvulių auginimo ūkį.

17 Dalijant sklypus, J. Piek prie savo ūkinių pastatų gavo 36 hektarų žemės, t. y. žemės sklypą, kuris jam buvo suteiktas su sąlyga, kad jis (iš naujo) ten įsteigs pieno ūkį.

18 Šiam tikslui reikalingo žemės naudojimo plano pakeitimui buvo taikoma sąlyga, kad norėdamas pastatyti tvartą ir kad statybos darbai galėtų būti pradėti 1981 metais, J. Piek iki 1981 m. liepos 1 d. turėjo paprašyti leidimo. 1981 m. birželio 11 d. siekdamas įrengti pamatus ir pastatyti bei įrengti tvartą melžiamoms karvėms, J. Piek su bendrovėmis pasirašė tris sutartis. Šios statybos buvo baigtos 1983 metais.

19 1984 m. birželio 27 d. J. Piek, remdamasis 1984 m. balandžio 18 d. nutarimo 11 straipsniu, pateikė prašymą, dėl kurio pateiktas šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą.

20 Šis prašymas buvo atmestas 1984 m. spalio 12 d. sprendimu, motyvuojant tuo, kad su pieno ūkiu susiję investiciniai įsipareigojimai buvo prisiimti iki 1981 m. rugsėjo 1 dienos. Tačiau 1984 m. balandžio 18 d. nutarimo 11 straipsnio 1 dalis reikalavo, kad šie investiciniai įsipareigojimai būtų prisiimti nuo 1981 m. rugsėjo 1 d. iki 1984 m. kovo 1 dienos.

21 J. Piek dėl šio sprendimo pateikė skundą *Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij*. Šis skundas buvo pripažintas nepagrįstu 1985 m. birželio 12 d. sprendimu, patvirtinančiu 1984 m. spalio 12 d. sprendimą.

22 Taigi J. Piek kreipėsi į įvairius Nyderlandų teismus. Pirmiausia buvo kreiptasi į *Hoge Raad der Nederlanden* su apeliaciniu skundu dėl 2000 m. gegužės 18 d. *Gerechtshof te 's-Gravenhage* sprendimo, kurį jis atmetė 2002 m. gegužės 24 d. sprendimu. Po to, kadangi byla buvo perduota *Gerechtshof te Amsterdam*, ieškovas kreipėsi į *Hoge Raad der Nederlanden* pateikdamas apeliacinį skundą dėl šio teismo priimto sprendimo.

23 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nurodo, kad dėl ieškovo pagrindinėje byloje sudaryto SLOM susitarimo, jis 1983 metais, t. y. Nyderlandų Karalystės pasirinktais referenciniais metais, netiekė nei pieno, nei pieno produktų. Remiantis 1989 m. gegužės 16 d. nutarimu, jis negalėjo gauti ir specialaus referencinio kiekio.

24 Tokiomis aplinkybėmis *Hoge Raad der Nederlanden* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1) Ar Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnio 1 punktas draudžia įgyvendinant šią nuostatą priimtą nacionalinės teisės aktą, nustatantį, kad investicinius įsipareigojimus prisiėmusiems gamintojams, nepaisant to, ar tai buvo padaryta pagal plėtros planą, specialus referencinis kiekis gali būti skiriamas tik tada, kai jie šiuos investicinius įsipareigojimus prisiėmė po 1981 m. rugsėjo 1 d., tačiau iki 1984 m. kovo 1 dienos?

2) Jeigu į pirmą klausimą nebūtų galima atsakyti apibendrintai, kokie kriterijai turi būti taikomi vertinant, kokia apimtimi pirmajame klausime nurodytas apribojimas laike atitinka Reglamentą Nr. 857/84?“

## Dėl prejudicinių klausimų

25 Šiais dviem klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja dėl valstybės narės turimos diskrecijos Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnio 1 punktą įgyvendinančia nacionaline priemone numatyti, kad specialų referencinį kiekį gali gauti tik tos kategorijos gamintojai, kurie investicinius įsipareigojimus prisiėmė nuo 1981 m. rugsėjo 1 d. iki 1984 m. kovo 1 d., nepaisant to, ar tai buvo padaryta pagal plėtros planą, taip pašalinant pieno gamintojus, kurie prisiėmė tokius įsipareigojimus iki 1981 m. rugsėjo 1 dienos.

26 Pirmiausia reikia priminti, kad Reglamentu Nr. 856/84 Taryba įtvirtino papildomą mokestį, renkamą už pristatyto pieno kiekį, viršijantį kiekvienai valstybei narei nustatytą referencinį kiekį.

27 Kaip buvo nurodyta šio sprendimo 7 punkte, Nyderlandų Karalystė, pasinaudojusi minėto reglamento 2 straipsnio 2 dalyje numatyta galimybe, savo teritorijoje numatė, kad referencinis kiekis prilygsta 1983 kalendoriniais metais tiekto ar nupirkto pieno arba pieno ekvivalento kiekiui.

28 Leidžiančios nukrypti nuo šių taisyklių nuostatos, numatančios galimybę gamintojams, esant tam tikroms ypatingoms situacijoms ir tam tikromis sąlygomis, gauti specialų referencinį kiekį, numatytos Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnyje.

*Dėl diskrecijos egzistavimo taikant Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnio 1 punktą*

29 Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnio 1 punkto pirmojoje pastraipoje įtvirtintų leidžiančių nukrypti nuostatų atžvilgiu Teisingumo Teismas valstybėms narėms pripažino diskreciją numatyti, ar skirs specialius referencinius kiekius šioje nuostatoje nurodytiems gamintojams (1996 m. vasario 15 d. Sprendimo *Duff ir kt.*, C-63/93, Rink. p. I-569, 11 punktas) ir tam tikrais atvejais nustatyti šio skyrimo apimtį, kad būtų atsižvelgta į įgyvendinamą plėtros planą (1989 m. liepos 11 d. Sprendimo *Cornée ir kt.*, 196/88–198/88, Rink. p. 2309, 13 punktas) arba į po 1981 m. sausio 1 d. įvykdytą plėtros planą (1990 m. liepos 12 d. Sprendimo *Spronk*, C-16/89, Rink. p. I-3185, 11 ir 12 punktai).

30 Kitaip nei ieškovai nurodytose bylose, J. Piek investavo ne pagal plėtros planą Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnio 1 punkto pirmosios pastraipos prasme.

31 Tačiau, kaip tai pabrėžė Komisija, reikia pripažinti, kad valstybės narės turi tokią pačią diskreciją Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnio 1 punkto antrosios pastraipos atveju. Be to, J. Piek ginčijo ne patį šios diskrecijos egzistavimą, o galimybę, kad ji leidžia valstybei narei apriboti specialaus referencinio kiekio suteikimą pieno gamintojams, prisiėmusiems investicinius įsipareigojimus po 1981 m. rugsėjo 1 d., ir todėl apriboti gamintojų, galinčių gauti tokį kiekį, kategoriją.

*Dėl pagal Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnio 1 punktą įgyvendinamos diskrecijos ribų*

32 Kai valstybė narė nusprendžia pasinaudoti jai suteikta galimybe skirti specialius referencinius kiekius pagal Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnio 1 punkto pirmąją pastraipą, jos turimos diskrecijos apimtis ribojama reikalavimais, išplaukiančiais tiek iš nagrinėjamos nuostatos teksto, tiek iš ja siekiamo tikslo ir iš nediskriminavimo principo (žr. nurodyto sprendimo *Spronk* 13 ir 17 punktus).

33 Nors šie reikalavimai buvo suformuluoti atsižvelgiant į valstybėms narėms pripažintą diskreciją nustatyti individualių referencinių kiekių dydį įvairiems gamintojams, sudariusiems minėtame sprendime *Spronk* nagrinėtą plėtros planą, reikia pripažinti, kad tai yra reikalavimai, taikomi taip pat valstybės narės nustatytomis sąlygomis siekiant suteikti specialius referencinius kiekius investicijų, atliktų be plėtros plano Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnio 1 punkto antrosios pastraipos prasme, atveju.

34 Be to, pagal nusistovėjusią teismo praktiką, priimdamos Bendrijos teisės aktų įgyvendinimo priemones, nacionalinės valdžios institucijos privalo naudotis savo diskrecija laikydamosi bendrųjų Bendrijos teisės principų, tarp jų ir proporcingumo principo (žr. 2002 m. birželio 20 d. Sprendimo *Mulligan ir kt.*, C-313/99, Rink. p. I-5719, 35 ir 36 punktus; 2004 m. kovo 25 d. Sprendimo *Cooperativa Lattepiú ir kt.*, C-231/00, C-303/00 ir C-451/00, Rink. p. I-2869, 57 punktą ir 2006 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Slob*, C-496/04, Rink. p. I-8257, 41 punktą).

35 Atsižvelgiant į šiuos principus reikia įvertinti, ar atitinkama valstybė narė, numačiusi, kad tik pieno gamintojai, prisiėmę investicinius įsipareigojimus nuo 1981 m. rugsėjo 1 d. iki 1984 m. kovo 1 d., gali gauti specialų referencinį kiekį, pašalinant gamintojus, prisiėmusius tokius įsipareigojimus iki 1981 m. rugsėjo 1 d., savo diskrecija pasinaudojo nepažeisdama Bendrijos teisės.

36 Dėl Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnio 1 punkto formuluotės reikia pripažinti, kad, kalbant apie investicinius įsipareigojimus, ši nuostata pirmojoje pastraipoje nurodytų įsipareigojimų, prisiimtų pagal plėtros planą, atžvilgiu nustato galutinę datą, numatydama, kad tik pagal tokį planą, pateiktą „iki 1984 m. kovo 1 d.“, įsipareigoję gamintojai gali gauti specialų referencinį kiekį. Tačiau ji nenustato datos, nuo kurios tokio suteikimo tikslais reikia atsižvelgti į investicinius įsipareigojimus.

37 Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnio 1 punkto pirmojoje pastraipoje nurodyta 1981 m. sausio 1 diena patenka į dėl specialaus referencinio kiekio, kuris gali būti suteiktas, sumos nustatymo šios nuostatos daromo skirtumo tarp „vykdomų“ planų (pirma įtrauka) ir po šios datos įvykdytų planų (antra įtrauka) sritį. Kaip tai pabrėžė Komisija, iš šios datos paminėjimo negalima daryti jokios lemiamos išvados dėl investicinių įsipareigojimų, į kuriuos galima atsižvelgti suteikiant specialų referencinį kiekį, atribojimo.

38 Be to, 1981 m. sausio 1 d. paminėjimas Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnio 1 punkto pirmojoje pastraipoje atitinka tai, kad pagal šio reglamento 2 straipsnio 1 dalį referenciniais metais iš esmės laikomi 1981 metai. Tačiau Nyderlandų Karalystė

pasinaudojo šio straipsnio 2 dalyje suteikta galimybe referenciniais metais pasirinkti 1983 metus. Todėl 1981 m. sausio 1 d. perkelti investiciniams įsipareigojimams, prisiimtiems be plėtros plano Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnio 1 punkto antrosios pastraipos prasme, nereikia.

39 Iš to matyti, kad, priešingai nei teigė J. Piek, Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnio 1 punkto formuluotėje nėra nieko, kas galėtų sudaryti kliūtis valstybei narei numatyti, jog specialų referencinį kiekį gali gauti tik tos kategorijos gamintojai, kurie investicinius įsipareigojimus prisiėmė po 1981 m. rugsėjo 1 dienos.

40 Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnio 1 punkto tikslas – atsižvelgiant į ypatingą tam tikrų gamintojų padėtį leisti valstybėms narėms pritaikyti referencinius kiekius (žr. minėto sprendimo *Duff ir kt.* 13 punktą). Tačiau, kaip matyti iš minėto reglamento 5 straipsnio, šio tikslo turi būti siekiama neviršijant atitinkamos valstybės narės užtikrinto kiekio ribose sudaryto rezervo.

41 Taigi skaitant kartu Reglamento Nr. 857/57 3 straipsnio 1 punkto ir 5 straipsnio nuostatas aišku, kad jei Bendrijos teisės aktų leidėjas ketino valstybėms narėms suteikti galimybę leisti investicinius įsipareigojimus prisiėmusiam gamintojui pasinaudoti pajamomis iš savo investicijų (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Cornée ir kt.* 12 punktą ir minėto sprendimo *Spronk* 15 punktą), galimybe šiuo tikslu

suteikti specialų referencinį kiekį valstybė narė gali pasinaudoti tik neviršydama užtikrinto kiekio, ir šis kiekis gaunamas iš nacionalinio rezervo. Priešingai nei teigė J. Piek, tokiu reikalavimu galima pateisinti investicinių įsipareigojimų, į kuriuos šiuo tikslu galima atsižvelgti, apribojimą laiko atžvilgiu.

42 Šiuo atveju net darant prielaidą, kaip per posėdį teigė J. Piek, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, kuris turi išnagrinėti šį klausimą, negalima įrodyti, jog nacionalinis rezervas buvo išnaudotas, apribojimas laiko atžvilgiu, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, vis dėlto yra būtinas, kai šiuo tikslu diskreciją turinti valstybė narė gali teisėtai remtis realia šio nacionalinio rezervo išnaudojimo galimybe. Taigi šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad Nyderlanduose visi referenciniai kiekiai tuo metu buvo sumažinti 8,65 % (žr. šio sprendimo 13 ir 14 punktus).

43 Be to, šis apribojimas laiko atžvilgiu negali būti laikomas neproporcingu atsižvelgiant į šį išnaudojimo pavojų. Iš tiesų lyginant J. Piek padėtyje esančių pieno gamintojų patirtus nepatogumus ir atitinkamos valstybės narės pareigą laikytis Reglamento Nr. 857/84 5 straipsnyje nustatytų reikalavimų, reikia pastebėti, kad laiko atžvilgiu apribojimas tik po 1981 m. rugsėjo 1 d. prisiimtų investicinių įsipareigojimų, į kuriuos reikia atsižvelgti suteikiant specialų referencinį kiekį, yra pagrįstas idėja, kad kiekvienas tokius įsipareigojimus iki šios datos prisiėmęs gamintojas turi mažiausia šešiolika mėnesių jiems laikytis iki 1983 m. sausio 1 d., t. y. iki Nyderlandų valdžios institucijų pasirinktų referencinių metų pradžios. Taigi šis terminas turi būti laikomas pakankamai ilgu, kad leistų tokiam gamintojui per 1983 referencinius

metus pagaminti papildomą pieno produkciją, atsižvelgiant į jo investicinius įsipareigojimus, susijusius su naujomis melžiamų ar veršingų karvių vietomis.

44 Taigi J. Piek nepateikė argumentų, galinčių sukelti abejonių dėl fakto, kad apskritai šį tikslą galima pasiekti per tokį terminą.

45 Iš to taip pat matyti, kad iki 1981 m. rugsėjo 1 d. investicinius įsipareigojimus prisiėmę gamintojai nediskriminuojami, palyginti su tais, kurie tokius įsipareigojimus prisiėmė po šios datos. Iš tiesų pirmieji, kitaip nei antrieji, nesant būtinybės remtis leidžiančia nukrypti specialaus referencinio kiekio suteikimo priemone pagal Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnį, iš esmės pagal reglamento 2 straipsnį gali gauti referencinį kiekį, kuris atspindi jų gamybos padidėjimą dėl anksčiau prisiimtų investicinių įsipareigojimų.

46 Kaip tai pabrėžė Nyderlandų vyriausybė, dar reikia pridurti, kad atsižvelgimas į iki 1981 m. rugsėjo 1 d. prisiimtus investicinius įsipareigojimus gali sukelti netinkamo rėmimosi teisės aktais, susijusiais su pieno kvotomis, pavojų. Iš tiesų jis suteiktų gamintojams galimybę remtis ankstesniais nei ši data investiciniais įsipareigojimais tam, kad jiems būtų skirti specialūs referenciniai kiekiai siekiant ne gaminti ar parduoti pieną, o gauti visiškai finansinę naudą iš jų rinkos vertės (šiuo klausimu žr. 1991 m. spalio 22 d. Sprendimo *von Deetzen*, C-44/89, Rink. p. I-5119, 24 punktą ir 2002 m. birželio 20 d. Sprendmo *Thomsen*, C-401/99, Rink. p. I-5775, 39 ir 45 punktus).

47 Iš pirmiau nurodytų argumentų matyti, jog į *Hoge Raad der Nederlanden* pateiktus klausimus reikia atsakyti taip, kad Reglamento Nr. 857/84 3 straipsnio 1 punkto antroji pastraipa turi būti aiškinama taip: ji nedraudžia nacionalinės teisės akto, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kuris numato, kad specialų referencinį kiekį gali gauti tik tos kategorijos gamintojai, kurie investicinius įsipareigojimus prisiėmė po 1981 m. rugsėjo 1 d., bet ne vėliau kaip iki 1984 m. kovo 1 dienos.

## Dėl bylinėjimosi išlaidų

48 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti pastarasis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

**1984 m. kovo 31 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 857/84, nustatančio Reglamento (EEB) Nr. 804/68 5c straipsnyje nurodyto mokesčio taikymo bendrąsias taisykles pieno ir pieno produktų sektoriuje, 3 straipsnio 1 punkto antroji pastraipa turi būti aiškinama taip: ji nedraudžia nacionalinės teisės akto, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kuris numato, kad specialų referencinį kiekį gali gauti tik tos kategorijos gamintojai, kurie investicinius įsipareigojimus prisiėmė po 1981 m. rugsėjo 1 d., bet ne vėliau kaip iki 1984 m. kovo 1 dienos.**

Parašai.